

Aile Reisi ve Eş Olarak Efendimiz

Kıymetli Misafirler,
Değerli Hanımlar,

Panelimize öncelikle hoşgeldiniz der; teşkilatımız ATİB'e böyle bir panel konusunu gelenek olarak her yıl gündemine alışagelmışin dışında aldığı için, teşekkürü borç bilirim.

Günümüz dünyasında, ailevi hayatın çok da ciddiye alınmadığı maalesef bir gerçektir. Ferdin ve toplumun huzuru ve mutluluğu bazı kurallara bağlıdır. Bu kuralların başında şahsiyetli insanlardan oluşan bir topluluğun var olması ve cemiyetin en küçük ama en önemli kurumu olan ailenin sağlıklı ayakta olmasıdır. Aile hayatı, kişinin şahsi değerlerini ve ideallerini ortaya koyar. Zira fert, ailesi içinde ulaşmak istediklerinde ve yaşamak istediklerinde kendini geliştirme, düşüncelerini aksiyona geçirme noktasında söz sahibidir. Bu düşüncelerin hayata aksetmesi, bizlere hayatımızın her kademesinde örnek olan Efendimizin hayatını incelememizle mümkün ve kolay olacaktır.

Ailenin, içinde bir ömür tükettiği yuvanın bir bakıma cennet bahçesi haline gelmesi, yahutta cehennem çukuru durumuna düşmesi bu iki insanla olur ki, onlar da ailenin kadını ve erkeğidir.

Aile, içiçe ilişkilerin en sık ve kuvvetli olarak yaşandığı bir kurumdur. Zira, ailede yaşanan uyum ve mutluluk zaman içiresinde çevreyi yani eşidostu, akrabaları, komşuları ve arkadaşları yani kısaca toplumu etkilemeye kadar ulaşacaktır.

İslam'ın aile yapısında, aileyi ayakta tutabilmek için, hem erkeğe, hem de kadına vazifeler düşmektedir.

Ben bugün burada Efendimizi bir eş ve aile reisi olarak, kısa bir şekilde işmelemeye çalışacağım.

İslama göre ailenin reisi erkektir. Aile reisi durumundaki erkeğin kadına karşı iyi davranması gerektiğini çok açık bir şekilde şu Hadis-i Şerif'te vurgulanmaktadır. Rasulullah: **"Mü'minlerin, iman bakımından en mükemmel, ahlakı güzel olandır. En hayırlınız da hanımları için hayırlı olandır"** diye buyurmaktadır.

Kadınlara karşı iyi davranılmasını emreden Hz. Peygamber, bizzat kendisi de hanımlarına ve aile efradına iyi davranmıştır. Çünkü onun ahlakı Kur'an'dan başka birşey değildir. Bir çok hadisinde de Rasulullah, kendisine dünyada kadının, güzel kokunun ve namazın sevdirildiğini açıklamaktadır.

Peygamber Efendimiz yirmi beş yaşında Mekke'de Hz. Hatice ile evlenerek, aile yuvasını kurmuştur. Peygamberimiz, ilk eşi olan Hz. Hatice ile onun vefatına kadar yirmi beş yıl süren uzun bir evlilik yaşamıştır. Arap aleminde, o dönemler, birden fazla evlilik adet ise de, Peygamberimiz, Hz. Hatice'nin vefatına kadar ikinci bir evlilik yapmamıştır. Ancak, onun vefatıyla ve şartlar gereği, 50 yaşından sonra, Peygamberimiz yeni evlilikler gerçekleştirmiştir.

Hz.Hatice, İslam'ın ve Rasulullah'ın zor günlerinde ona malıyla ve bütün varlığıyla destekçi olmuş, ona kendini adanmış, O'nu ilk tasdik edip, iman etmiş ve bütün ruhuyla Rasulullah'ı seven eşidir. Bundan dolayıdır ki, Rasulullah'ın kalbinde onun sevgisi diğer hanımlarından daha farklı bir şekilde yer almıştır. Rasullah, ömrü boyunca onun sevgisini kalbinde taşımış ve onun yerinin ayrıcalığını diğer hanımlarına hissettirmiştir. Bu ayrıcalık bazende kıskançlıklara dahi neden olmuştur.

Peygamberimiz, aile reisi olarak, aile fertleriyle sohbeta önem vermiş ve onları ihmal etmemiştir. Hanımlarıyla hem ferdi olarak, hem de hepsinin birarada bulunduğu sohbetlere itina göstermiştir.

Peygamberimiz her sabah namazını ve ikindi namazını mescidde kıldıktan sonra eşlerinin her birini teker teker ziyaret eder, belli bir süre onlarla sohbet ederdi. Her akşam topluca bütün hanımları, Rasulullah'ın geceleyeceği eşinin evinde toplanıp, sohbet ederlerdi. Bu toplantılarda Rasulullah'ın eşlerine ibretli kıssalar dahi anlattığı ve şakalaşarak hepsini güldürdüğü rivayet edilmektedir.

Bu günlük ziyaretlerinde, Peygamberimiz, hanımlarının yanına izinsiz girip selamlaşmış, onlara yaklaşıp başlarına, omuzlarına dokunmuş, öpmüş, hal-hatır sorup, meseleleriyle ilgilenmiştir.

Hz. Safiyye, savaş sırasında babası dahil bazı yakınlarını kaybettiğinde Peygamber Efendimiz uyumayıp, gece boyunca onunla meşgul olmuştur. Çünkü onun o ilgiye ihtiyacı vardı. Allah'ın Rasulü de onu ondan esirgememiştir.

Başka bir örnek ise: Hz. Safiyye şöyle anlatıyor; *Bir defasında Rasulullah(s.a.) yanıma geldiğinde, Hz. Hafsa ve Hz. Aişe'nin şakalaşarak kendisine "yahudi kızı, yahudi kızı" diyerek takıldıklarını ve "biz senden daha üstünüz, biz Hz. Peygamber'in hanımı ve amcasının kızlarıyız" dediklerini anlatır. Rasulullah (s.a.v.) de Hz. Safiye'ye "sen de şöyle deseydin ya: Benim kocam Muhammed, babam Harun, amcam Musa iken siz nasıl benden üstün olabilirsiniz?"*

Rasulullah aile hayatında eşleriyle şakalaşmış ve onların gönüllerini yerigeldiğinde eğlendirerek ferah tutmuştur.

İnsanın aile yaşantısında, eğlenceye, neşeye, dinlenmeye, şakalaşmaya ve sosyal faaliyetlere yer verilmelidir. Çünkü insandaki eğlenme, şakalaşma ve dinlenme duygusu doğuştan fitri özelliklerdendir.

Hz. Aişe oynamakta olduğu bebeklerinden dolayı ve bazende oyuncaklar vesilisiyle Rasulullah'ın onunla şakalaştığını anlatmaktadır. Bayramlarda Habeşilerin sergilediği eğlenceleri, Hz. Peygamber Hz. Aişe'nin seyretmesine izin vermiş ve ona yardımcı olmuştur. Aynı zamanda da kendiside bu eğlenceleri seyretmiştir.

Rasulullah, hanımlarıyla aralarındaki sevgi bağlarını artıracak tarzda samimi olmuştur. Buna en güzel örnek de, Hz.Aişe ile evliliklerinin ilk yıllarında yaptıkları koşudur. Hz.Aişe şöyle anlatmaktadır: "Rasulullah, bir sefere giderken, yanına beni de almıştı. Yolda yürürken yanındaki sahabilere siz ilerleyin, dedi. Ashabı uzaklaştıktan sonra bana **"Yarışalım mı?"** diye sordu. Ben de bu teklifi kabul ettim. Yarıştık. Yarışı ben kazandım. Aradan yıllar geçtikten sonra yine bir seferde beraberdik. Rasulullah yine, **"Yarışalım mı?"** diye sordu. Ben de daha önceki yaptığımız yarış hatırlayarak bu teklifi kabul ettim. Yarışı bu defa ben kaybettim. Resulullah'da gülererek, **"Bu vaktiyle kazandığın müsabakanın rövanşındır"** buyurmuştur."

Rasulullah'ın hanımlarıyla şakalaştığına dair başka bir örnek ise: Hz. Aişe'nin anlattığına göre; kendisi *bir gün Rasulullah için bulamaç pişirir. Yanlarında Sevde (r.a.) validemiz de bulunmaktadır. Hz. Aişe, Sevde'ye, "buyur sen de ye" der. O yemek istemeyince "yemezsen yüzüne bulayacağım" diye tehdit eder. Sevde, yememekte ısrar edince, bulamaçtan alıp, Sevde'nin yüzüne bular. Bu duruma Rasulullah güler ve elini Sevde'ye koyarak: "Ne duruyorsun, sen de onun yüzüne sür" der. Sevde'de Aişe'ye sürer. Rasulullah ona da güler.*

Rasulullah (s.a.v.), hükmü vahiyle bildirilen mevzular hariç, diğer meseleler hakkında özellikle de kendilerini ilgilendiren konularda eşleriyle istişareyi de ihmal etmemiştir. İlk vahiy esnasında gördüklerini Hz. Hatice'ye anlatması ve onun düşüncesine önem vermesi ve buna göre hareket etmesi buna bir delildir.

Hudeybiye'de sulh yapılıp, o yıl umre yapmama maddesi kabul edilince, Ashab memnun kalmamış, Resulullah'ın ihramdan çıkma emrini dinlemek istememişti. Ashab'ın durumuna üzülen Resulullah'ı gören Ümmü Seleme **"Ya Resulullah! Sen kalk kurbanlığını kes, onlar sana uyup kurbanlarını keseceklerdir"** demişti. Bunun üzerine Hz.Peygamber kimseye bir şey söylemeden kurbanlığını keser ve bunu gören Ashabı da onun yaptığı gibi yapar.

Resulullah hanımlarına değer verdiğini, onları sevdiğini, kendileri ile ilgilendiğini söz ve hareketleriyle belli ederdi. Onları bineğine alması, aynı kabin suyu ile yıkanması, hanımının bineğe binerken yardımcı olması ve kendi dizine bastırarak bindirmesi, gelen yemek davetiyelerine **"hanım olursa"** diye cevap vermesi, ağladıklarında göz yaşlarını kendi elleriyle silerek teselli etmesi gibi davranışları hanımlarını memnun etmeye yöneliktir.

Enes b. Malik'ten rivayetle: **"Resulullah'ın Farisi bir komşusu vardı, güzel et yemeği yapardı. Rasûlullah (s.a.v) için yemek hazırladı, sonra davet etmeye geldi. Rasûlullah (Aişe'yi göstererek): 'şunun için?' diye sordu. Adam: 'Hayır' deyince Rasûlullah: 'Hayır', (davetinizi kabul etmiyorum) dedi. Adam dönüp davetini tekrarladı. Rasûlullah: 'Ya şu?' diye (yine Aişe (r.anha)'yı gösterdi.) Adam: 'Hayır' dedi. Rasûlullah da: 'Hayır' diye cevap verdi. Sonra adam tekrar davet etmeye geldi. Rasûlullah: 'Ya şu?' diye ısrar etti. Adam üçüncü sefer: 'Evet (o da davetli)' dedi. Bunun üzerine kalktılar, adamın evine gittiler."**

İşte eşe gösterilen incelik ve işte Allah Rasûlünün katında kadının değeri..

Resulullah hanımlarına karşı daima özel bir sevgi, iltifat ve alaka sergilemiştir. Bu ilgi, alakayı ve irtibatı hanımlarının yakınlarına da göstermiştir.

Bu konudaki örneğimiz ise; *Bir gün Rasulullah'ın evine uğrayan yaşlı bir kadına ziyadesiyle iltifat ettiğini gören Hz. Aişe, ihtiyar kadın gittikten sonra bu iltifatın sebebini sorunca şu cevabı alır; "Ey Aişe, bu kadın Hatice'nin bir arkadaşıdır. O'nun sağlığında bize uğrardı. Dostluğa vefa imandandır."*

Hız. Aişe, Resulullah'ın, Hız. Hatice'nin yakınlarına olan bu bağıllık sebibiiyle, her koyun kesişte, onun arkadaşlarına mutlaka bir pay gönderdiğini belirtiyor.

Peygamberimiz hanımlarına karşı daima mütevazi, nazik ve iyiliği esasalan bir davranış içinde olmuştur. O hanımlarına karşı o kadar iyi davranırdı ki; "Hz. Aişe, kendisinin su içtiği kaptan Peygamberimizin de kendisinin ağzını koyduğu yerden su içtiğini, kemikteki eti sıyrırken Peygamberimizin de aynı yerden yediğini söylemektedir."

Yine buyuruyor ki: ***"Kadınlar hususunda Allah'tan sakınınız. Zira siz onları Allah'tan emanet olarak almışsınızdır."***

Burada, "Allah'ın (c.c) kadınlara iyi davranmamızı emrettiğini, onların bize Allah'ın birer emaneti olduğunu hatırlatıyor. Ayrıca Resulullah kadınların; annelerimiz, kızlarımız, teyzelerimiz, halalarımız olduğunu belirtiyor."

Kadınların hataları ve hoş olmayan tavırları karşısında erkeğin anlayışlı, sabırlı, nazik ve müsamahalı olması gerekmektedir. Çünkü bir çok hadislerinde Peygamber Efendimiz kadınları dövmeyi ve onlara hakaret etmeyi yasaklamıştır. Böyle davranan kişilerinde insanların şerlileri olduğunu belirtiyor.

Peygamber Efendimiz; yiyecek, giyecek, mesken, sohbet ...v.s. gibi konularda hanımları arasında adaletli olmaya titizlik göstererek, ailesindeki huzuru sağlamaya çalışmıştır. Birden fazla kadınla evlenilerek kurulan aile yuvasının huzuru, kadınlara karşı uygulanan eşitliğe bağlıdır.

Hanımlarıyla beraber kalma konusunda Peygamberimiz hiç birine diğlerinden ayrıcalık tanımamıştır. Hz.Peygamberin herhangi bir sebepten dolayı eşlerinden birinin yanında biraz fazla kalması diğlerinin tepkisine neden olurdu. Sefere çıkacağı zaman dahi beraberinde götüreceği hanımlarını kura ile seçerdi.

Peygamberimizin hanımlarında da diğ kadınlarda zuhuretmesi normal olan kıskançlıklar, dik kafalılık ve çekememezlik gibi farklı can sıkıcı davranışlar zuhur etmiştir. Bu davranışlar karşısında O sabır ve tatlılıkla karşılık vermiştir. Ümmetinin erkeklerine de böyle davranmalarını tavsiye etmiştir.

Kıskançlık kadının fitratında vardır; onun için Rasulullah'ın eşleri de kendi araların da kıskançlıklar sergilemişlerdir. Buna da Rasulullah büyük bir sabırla karşılık vermiştir. Hz.Ayşe, Rasulullah geceleyin dışarı çıkacak olsa, gizlice takip edecek derecede kıskançtı. Uykudan uyanınca yanında bulamadığı Rasulullah'ı eşlerinden birinin yanına gitmiş olabilir diye telaşla aradığı esnada secde halinde bulunca: "**annem babam sana feda olsun, senin derdin ne, benimki ne?**" diyerek kıskançlığını itiraf etmiştir.

Hz. Aişe Rasulullah'ın eşleri arasında en çok Hz. Haticeyi kıskandığını kendisi şöyle rivayet ediyor: "**Hatice'yi kıskandığım kadar hiç bir kadını kıskanmadım. Rasulullah ancak o vefat ettikten üç yıl sonra benimle evlendi.**"

Bir gün Hz. Hatice'nin kardeşi Hale binti Huveylid Medineye gelip Rasulullah'ın huzuruna girmek için izin istemişti. Hale'nin sesi, kızkardeşi Hatice'nin sesine çok benzediği için, Rasulullah, bir zamanlar Hz. Hatice'nin de böyle izin istediğini hatırlayarak adeta sarsıldı ve: "**Allah'ım! Bu izin isteyen kimse inşaallah Hale'dir!**" dedi.

Rasulullah'ın hanımları aralarında kıskançlıktan dolayı zuhur eden olaylar neticesinde dahi, birbirlerine karşı insafsız olmamışlar, birbirlerini kötülememişler ve uzun süre küs durmamışlardır.

Rasulullah eşlerine karşı hoşgörölü ve müsamahakar davramıştır. Buna örnek ise: **"Bir gün Ebu Bekir (r.a.)Hz. Peygamber'in kapısını çalıyor. İçeride Hz. Aişe'nin sesini yükselttiğini işitiyor. İçeri girer girmez, tokatlamak üzere Hz.Ayşe'yi yakalıyor, Rasulullah (s.a.v) araya girerek mani olmaya çalışıyor. Ebu Bekir (r.a.) öfkeli halde dışarı çıkıyor. Rasulullah Hz. Ebu Bekir dışarı çıkınca Hz.Ayşe'ye "Gördün ya, seni adamın elinden kurtardım" diyor. Bir kaç gün sonra tekrar Hz.Ebu Bekir onları barış içinde görünce: Beni kavganıza dahil ettiğiniz gibi, sulhunüze de dahil edin" der. Rasulullah (s.a.v.) da "ettik, ettik" diye cevap verir.**

Efendimiz hanımı Hz. Aişe'nin yüksek sesle konuşmasına bir şey demiyor, tam tersi ona adeta şaka yoluyla kendisini babası Ebu Bekir'in elinden kurtardığını ifade ediyor. Böyle bir olay biz beylerden birinin başına gelse, yani hanımımız bize karşı sesini yükseltse ve buna birde dışarıdan şahit olan olsa, o hanımın hali nice olur acaba? Bunu her birimiz kendi nefsimizde değerlendirmeliyiz ve bir de Resulullah'ın yaptığını hatırlamalıyız. Tabii bu hanımların eşlerine karşı seslerini yükseltmeleri anlamına gelmiyor, ancak olaki böyle bir olay vuku bulduğunda biz beyler de kendimize hakim olmalı ve sakin olarak karşımızdakini yatıştırmalıyız.

Rasulullah ev işlerinde de hanımlarına yardımcı olmuştur. Hz.Aişe'den (r.a): **"Rasulullah ailesinde ne yapardı?" diye sorulunca, şu cevabı vermiştir: "Ailenin hizmetinde olur, namaz başlayınca çıkardı."** Bu işlerin neler olduğu sorusu sorulunca, yine Hz. Aişe: ayakkabı tamiri, elbise yamaması, dikiş, elbise temizliği gibi, erkeklerin evde yaptıkları her çeşit iş olarak rivayet etmiştir.

Özellikle toplumumuzun aile yapısında eskiden beri uyulan ve bir gelenek haline gelen ev işlerinin hanımlar tarafından yapılması, diğer işlerin de erkekler tarafından yerine getirilme prensibi uygulanmaktadır. Ev işleri kadına, dışarı işleri de erkeğe ait olarak belirlenmiştir. Hayat ortaklıktan ibarettir. Erkeklerimiz ev işlerinde hanımlarına yardımcı olmalıdırlar. Aile içi yardımlaşmanın, dayanışmanın, irtibatlaşmanın mutlu ve huzurlu aile yapısına büyük etkisi olacaktır.

“Sen kılıbıksın” şeklindeki şaka yollu ithamlar, bazı erkeklerimizi hanımlarına karşı toplum içinde kaba ve sert davranmaya sevketmektedir.

Eşine, ev işlerinde yardımcı olmak utanç verici bir durum değil, Rasulullah öyle yaptığı için övünç ve gurur verici bir davranıştır. Kişi yaptığı yardımı unutmamalıki hanesine ve eşine yapmaktadır.

Peygamber Efendimizin (s.v.) tüm bu davranış özelliklerinin yanı sıra aile terbiyesine de büyük önem vermiştir. Aile terbiyesi denilince, toplumumuz da yanlış bir düşünce olan, sadece çocukların terbiyesi akla gelmektedir. Peygamber Efendimize göre ise hayat doğumdan ölüme, beşikten mezara kadar bir terbiye faaliyeti olmalıdır.

Hz. Peygamber’in aile yuvası aynı zamanda bir Eğitimhane idi. Eğitim konusunda kapısı herkese açık olmakla beraber, özellikle hanımlarına açıktı

Hz.Aişe, Rasulü Ekrem’in en büyük talebelerinden biridir. O olmasaydı Rasulullah’ın hayatının bir çok bölümü bizlere kapalı olurdu. Çünkü o çekirdekten Rasulullah’ın yanında yetişme bir müslümandı. Onun ilmi, diğer hanımlarının ilminden fazlaydı. Kendisinden en çok hadis rivayet eden eşi de yine Hz. Aişe’dir.

Ayrıca Rasulullah, ailesinde gördüğü veya işittiği menfi durumlara müdahale etmiştir. *Bir seferinde Hz. Aişe kız kardeşi Esmâ ile otururken, Rasulullah içeri girer. Esmâ'nın üzerinde geniş kollu şami bir elbise vardır. Rasulullah Esmâ'yı görür görmez dışarı çıkar. Hz. Aişe, Esmâ'ya: **"Uzaklaş, Rasulullah sende hoşlanmadığı bir şey gördü"** der. Esmâ dışarı çıkar. Rasulullah tekrar içeri gelince, Hz. Aişe neden çıktığını sorar. Rasulullah'da: **"Görmüyormusun durumu. Müslüman bir kadının şu kadarı görülebilir"** der ve elleriyle yenlerini tutup, parmaklara kadar kısmını örter, sonra da elleriyle şakaklarını örterler, sadece yüzünü açık bırakır.*

Hz. Peygamber, ailesinin dini yaşantısıyla da yakinen ilgilenmiştir. Bu nedenle O, ibadetlerinin bir bölümünü evde ifa etmiştir. Genellikle nafile namazlarını evde kılardı. Gece namaza kalkar, bazende hanımlarını gece namazına kaldırırdı. Hz. Aişe şöyle belirtiyor: **"Biz, Peygamberin hanımları, sabah namazlarını, Hz. Rasulullah'la birlikte mescitte kılar, ortalık ağarmadan örtülerimize bürünüp ayrılırdık."**

Efendimizin eş ve aile reisliğini örnek aldığımız takdirde, evlerimizde huzur, muhabbet ve sevgi ışıkları saçacaktır. Bir aileyi hakkıyla yönetmek bir devleti yönetmek gibidir. Bir erkek evine girdiğinde eşi ve çocukları ondan korkmamalı, tam tersine kapıda beklenen, özlenen bir aile reisi olmanın yolunu bulmalıdır ve davranış biçimi de ehli için adil, sevecen ve idare eden şeklinde olmalıdır.

Mesele Efendimizi anmak olmamalıdır sadece, anlamak olmalıdır. Anlamak ise anladığımızı yaşantımızda uygulamamızla mümkündür. Efendimizi sevmek ve O'na olan sevgimizi Mevlid-i Şerif okutarak gösterdiğimiz kadar, yaşantısını örnek alıp yaşantımıza uygulamakla da sevgimizi göstermeliyiz. Sevgi ancak yaşanırsa güzeldir.

Beni dinleme zahmetinde bulunduğunuz için teşekkür ediyorum. Allah razı olsun.

Ramazan Çakır

Mülheim, 23.04.2006